

Rakkautta & Anarkiaa -elokuva-festivaali on kasvattanut suomalaiset katsomaan sekä Hongkong-toimintaa että eurooppalaista draamaa.

ILTA-SANOMAT

TANELI TOPELIUS

taneli.topelius
@iltasanomat.fi

SUOMEN suurin elokuva-festivaali sekä esitettävien elokuvien että kävijöiden määrässä, Rakkautta & Anarkiaa, viettää tänä vuonna 30-vuotisjuhlia.

Vuosikymmeniin on mahtunut paljon – jopa laivamatka Tallinnaan, kun esityslupaa ei saatu vieraaksi kutsutun ohjaajan **Jörg Buttgeretin** elokuvien *Nekromantik* (1987) ja *Nekromantik 2:n* (1991) esittämiselle. Tarinat ruumiisiin sekaantujista olivat vuonna 1993 Suomen elokuvataarkastamolle liikaa.

Ensimmäinen festivaali maaliskuussa 1988 oli *Image-lehteä*kin kustantavan kulttuuriyhdistys *Imagen* järjestämä. Elokuvaviikon ohjelmistossa oli elokuvia vain kahdelta ohjaajalta, joita oli molempia haastateltu *Image-lehteen* ja jotka koettiin ohjaajavähemmistöjen edustajiksi – **Derek Jarman** homoutensa vuoksi, **Lina Wertmüller** siksi, että hän oli nainen.

Nimi poimittiin Wertmüllerin vuoden 1972 elokuvasta. Jo toisena vuonna tapahtuma vakiintui syyskuulle. *Imagen* siipien alta festivaali irtautui vuonna 1991 omaksi, itsenäiseksi Helsinki International Film Festival -tapahtumaksi.

KÄÄNNEKOHTIA 30-vuotiseen historiaan mahtuu useita. Järjestäjiin toisesta vuodesta asti kuulunut **Pekka Lanerva** – nykyinen taiteellinen johtaja – nostaa niistä esiin kolme.

– Ensimmäiset vuodet olivat merkittäviä. Yksi varhaisista kohokohdista oli vuosi 1993, jolloin saimme vieraaksi hongkongilaisen ohjaajan **John Woon**.

– Woo teki sisällöltään rankkoja toimintaelokuvia

Ruben Östlundin ohjaama *The Square* sai Cannesissa parhaan elokuvan Kultaisen palmun.

MIRAMAX // EVERETT COLLECTION / AOP

Uma Thurman teki unohtumattoman roolityön 1990-luvun kulttielokuvassa *Pulp Fiction* – tarinoita väkivallasta.

1990-luvulla meiltä kyseltiin usein, mitähän sokeeraavaa seuraavaksi näytämme.

Taiteellinen johtaja **Pekka Lanerva**

gangsterielämästä, mutta hän oli äärimmäisen kohtelias ja humaani herrasmies.

Festivaalilla tehtiin tuolloin paljon töitä martial arts -tyylilajin helmien nostamiseksi esiin.

– Siihen asti näitä elokuvia oli myyty lähinnä tiskin alta. Esimerkiksi **Bruce Leen** elokuvat oli nähty enimmäkseen eksploita-

tioskana, mutta toimme niistä esiin myös elokuvalisia arvoja.

TOINEN painopiste oli amerikkalainen indie-elokuva, johon väljästi ottaen kytkeytyivät 1990-luvun taitteessa sekä **Spike Leen** ja **John Singletonin** kaltaiset mustan elokuvan suunnannäyttäjät että särmikkäät ja jopa kohahduttavat tekijät **Quentin Tarantinoa** myöten.

– 1990-luvulla meiltä kyseltiin usein, mitähän sokeeraavaa seuraavaksi näytämme. Ohjelmiston elokuvien rajuus johtui kuitenkin eniten siitä, että se oli tapa, millä nuoret elokuvantekijät silloin halusivat ilmaista itseään.

– Kun tekijöiden suunta 2000-luvulla muuttui, me seurasimme perässä. Katsojamme onneksi ovat luottaneet siihen, että ohjelmistomme on kiinnostavaa joka tapauksessa.

KOLMAS iso asia liittyi festivaalin resurssien lisääntymiseen ja toiminnan ammattimaistumiseen 1990-luvun lopussa.

FAKTAT

Tämän vuoden tärppejä

- ▶ **Call Me by Your Name:** festivaalin tänään avaava rakkaustarina.
- ▶ **The Square:** R&A:n päätöselokuva, ruotsalaisen **Ruben Östlundin** ohjaama Cannes-voittaja.
- ▶ **Human Flow:** **Ai Weiwein** dokumentti pakolaiskriisistä sai ensi-iltansa Venetsian elokuvajuhlilla.
- ▶ **The Killing of a Sacred Deer:** vinoutuneen perhetrillerin pääosissa **Nicole Kidman** ja **Colin Farrell**.
- ▶ **L'Amant Double:** ranskalaisen **François Ozonin** eroottisen trilleri.
- ▶ **Perkele 2 – kuvia Suomesta:** **Jörn Donnerin** jatko-osa legendaariselle Suomi-dokumentilleen.
- ▶ **Personal Shopper:** **Kristen Stewart** ranskalaisohjaaja **Olivier Assayasin** mysteeritrillerissä.
- ▶ Vieraksi saapuvat muun muassa *Game of Thrones* -sarjan tanskalaistähti **Pilou Asbæk**, Cannesin elokuvajuhlien johtaja **Thierry Frémaux**, *Ruokala Lokin* (2012) japanilainen ohjaaja **Naoko Ogigami** sekä dokumenttielokuvan **David Lynch: The Art Life** ohjaaja **Jon Nguyen**.

Rakkautta & Anarkiaa -elokuvalifestivaali Helsingissä to 14.9. – su 24.9.

– Saimme näytöspaikaksi myös ison Bio Rex -elokuvatheaterin, ja festivaalin suosio kasvoi 2000-luvulla huimasti. *Amélien* (2001) kaltaiset hitit nostivat uutta eurooppalaista elokuvaa isolle populaaritasolle. Se alkoi vaikuttaa elokuvien

maahantuontiinkin.

Tänä vuonna Rakkautta & Anarkiaa -festivaalilla esitetään noin 170 pitkästä ja 190 lyhyttä elokuvaa. Elokuvia leimaavat yhä särmikkäisyys, suurkaupunkiaiheet sekä nuorten kokemusmaailma.

> Tiesitkö tätä R&A-festivaalista?

1 Tapahtuman tavaramerkiksi muodostuivat varhain hongkongilaiset elokuvat. Niistä ensimmäinen oli 1988 esitetty *Chinese Ghost Story* (1987).

2 *Imagen* kustantaja **Raoul Grünstein** yritti neuvotella itsenäistyneeltä Helsinki

International Film Festival -yhdistykseltä 1991 korvausta Rakkautta & Anarkiaa -nimen käytöstä 10 000 markkaa. *Imagelle* ei maksettu mitään.

3 Vuoden 1991 kohutapaus oli **John McNaughtonin** sarjamurhaajadraama *Henry: Portrait of a Serial Killer*

(1986). Festivaalilla oli poikkeuslupa näyttää elokuvat ilman ennakkotarkastusta, joten Henry esitettiin leikkamattomana – toisin kuin Suomen elokuvateattereihin 1992 tuotu versio.

4 **Quentin Tarantonin** *Pulp Fiction* – tarinoita väkival-

lasta (1994) nähtiin R&A:ssa kolme kuukautta ennen elokuvan Yhdysvaltain ensi-iltaa.

5 Uudenmaan verovirasto haki nopeasti kasvanutta festivaalia konkurssiin syksyllä 2004 66 000 euron ennakkipidätysaatavien takia. Velat saatiin maksettua 2000-

luvun loppuun mennessä.

6 Kävijämäärä on vakiintunut 60 000 katsojan paikkeille.

7 Hekin ovat vierailleet festivaalilla: ohjaajat **Ken Russell** (1989), **Taylor Hackford** (1995), **Lizzie Borden** (1993), **Gaspar Noé** (1993),

Danny Boyle (1995), **Katsuhiro Otomo** (1996), **Baz Luhrmann** (2001), **Nicolas Winding Refn** (2003), yhtye **Sigur Rós** (2007) sekä näyttelijä **Tilda Swinton** (1996).

Lähde: Kalle Kinnunen & Lauri Lehtinen: 30 vuotta rakkautta ja anarkiaa (2017).